

**UCHWAŁA NR XLVIII/360/13
RADY GMINY OŚWIĘCIM**

z dnia 18 grudnia 2013 r.

**w sprawie: Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie dla Gminy Oświęcim na lata 2014-2018**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2013 r. poz.594 z późn. zm.), art 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005 r. Nr 180, poz.1493 z późn. zm.), art.17 ust.2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2013 r. poz.182 z późn. zm.), art⁴1 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz.U. z 2012r. poz.1356 z późn.zm.) **Rada Gminy Oświęcim postanawia :**

§ 1. Uchwalić „Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Oświęcim na lata 2014-2018”, którego treść stanowi Załącznik nr 1 do niniejszej Uchwały

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Oświęcim.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2014.

Przewodniczący Rady Gminy

Piotr Śreniawski

**Program Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Oświęcim na lata 2014 -2018**

Spis Treści:

I. Podstawa prawna

II. Charakterystyka problemu i grupy odbiorców działań

III. Adresaci Programu

IV. Cele i działania Programu

V. Sposoby realizacji Programu

VI. Finansowanie Programu

VII. Sposoby ewaluacji Programu

I. I. Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005 r. Nr 180, poz.1493 z późn.zm.).

2. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2012r. poz. 1356 z późn. zm.).

3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2013 r. poz. 182 z późn. zm.).

II. Charakterystyka problemu i grupy odbiorców działań

Przemoc w rodzinie zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, to „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste / osób najbliższych/, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.”

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Przemoc domową mogącą być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, bez wątpienia należy zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach międzyludzkich istniała zawsze, o przemocy w rodzinie mówiono niewiele, jakby nie postrzegając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny.

Problem przemocy domowej dotyka również mieszkańców Gminy Oświęcim i jest często związany z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, negatywnymi wzorcami z dzieciństwa, stereotypowymi poglądami, zaburzeniami osobowości oraz innymi indywidualnymi czynnikami. Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do badania. Agresja ze strony osób najbliższych, jeżeli nie mieści się w wyobrażeniu człowieka o tym, co normalne i słuszne, może być wstydliwie ukrywaną tajemnicą.

Przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej należy do obowiązkowych zadań samorządu. Głównym zadaniem samorządu gminnego w tym zakresie jest utworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;

3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;

4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Rodzinom dotkniętym problemem przemocy udziela się wsparcia w różnych formach ale początkową z nich jest interwencja kryzysowa rozumiana jako zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin w stanie kryzysu.

Tab.1. Rodziny objęte pomocą w formie interwencji kryzysowej z tytułu występowania przemocy domowej

Lp.	Rok	Liczba osób, którym udzielono pomocy	% mieszkańców Gminy Oświęcim	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1.	2010r.	102	0,6%	56	127
2.	2011r.	217	1,2%	78	285
3.	2012r.	104	0,6%	57	207

Źródło: sprawozdania GOPS z realizacji Krajowego programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Dokument własny.

Analizując powyższe dane zauważyć można, iż liczba interwencji kryzysowych występujących w rodzinach dotkniętych problemem przemocy domowej ulegała znacznym wahaniom w badanych latach. W 2011 roku nastąpił dwukrotny wzrost liczby zgłoszeń. Analizując występowanie zjawiska w kolejnych latach będzie można uchwycić zachodzące zmiany.

Nie we wszystkich rodzinach, w których wystąpiła interwencja kryzysowa wdrożono procedurę „Niebieskiej Karty”. Przyczyna leży głównie w obowiązujących przepisach związanych z procedurą. Wielokrotnie specjaliści zajmujący się problematyką udzielali szerokiego wsparcia, prowadzili pracę socjalną, monitorowali sytuację rodziny, wspierali emocjonalnie, edukowali, ukierunkowywali i w miarę potrzeb kierowali do innych specjalistów (prawnik, psycholog, pedagog, specjaliści ds. przemocy).

Ważnym elementem pomocy jest doradztwo m.in. pomoc w sporządzaniu pism procesowych oraz współpraca z wieloma instytucjami pomocowymi działającymi w celu przeciwdziałania oraz pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej.

TAB. 2 Rodziny objęte pomocą w których prowadzona była procedura Niebieskiej Karty

L.p.	Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba dzieci w rodzinach
1.	2010r.	39	78	45
2.	2011r.	48	184	28
3.	2012r.	33	99	17

Źródło: sprawozdania GOPS z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie . Dokument własny.

Prowadzenie procedury Niebieskiej Karty nie jest ograniczone czasowo. Niejednokrotnie rodzina wymaga wielomiesięcznej pracy z udziałem wielu specjalistów, a rozpoczęte działania kontynuowane są przez kolejne lata. Wykazane powyższe dane nie są odzwierciedleniem założonych Niebieskich Kart w kolejnych latach, lecz rzeczywistą liczbą rodzin wymagających w danym momencie pomocy.

TAB. 3 Liczba założonych Niebieskich Kart

Lp.	Rok	Liczba rodzin, u których założono Niebieską Kartę

1.	2010r	18
2.	2011r.	18
3.	2012r.	33

Źródło: sprawozdania GOPS z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Dokument własny.

TAB. 4 Liczba założonych Niebieskich Kart w poszczególnych sołectwach

L.p.	Sołectwo	2010 r.	2011 r.	2012 r.
1.	Babice	----	1	3
2.	Broszkowice	----	1	-----
3.	Brzezinka	1	1	9
4.	Dwory Drugie	-----	-----	1
5.	Grojec	7	3	6
6.	Harmęże	----	-----	2
7.	Pławy	-----	-----	1
8.	Poręba Wielka	3	2	3
9.	Rajsko	3	3	6
10.	Stawy Monowskie	----	1	-----
11.	Włosienica	4	4	-----
12.	Zaborze	----	2	2
RAZEM:		18	18	33

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

W latach 2010-2011 liczba zakładanych Niebieskich Kart utrzymywała się na tym samym poziomie. Tendencję wzrostową zauważa się w roku 2012. Sytuacja taka może wynikać ze zwiększonej świadomości społeczeństwa, prowadzonych programów profilaktycznych, medialnych kampanii społecznych, wzrostu wyczulenia na krzywdę innych.

Rodziny dotknięte procedurą „Niebieska Karta” objęte są szerokim wachlarzem pomocowym wielu instytucji.

TAB. 5 Instytucje kierujące Niebieskie Karty do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego

L.p.	Rok	Instytucja kierująca	Liczba Niebieskich Kart
1.	2010	GOPS	18
		Komenda Powiatowa Policji	18
2.	2011	GOPS	15
		Komenda Powiatowa Policji	14
3.	2012	GOPS	9
		Komenda Powiatowa Policji	20
		Punkt Informacji i Wsparcia dla Ofiar przemocy	2
		Wiejski Ośrodek Zdrowia	1
		Szkoła Podstawowa	1

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Instytucjami zobowiązanymi do zakładania Niebieskich Kart i jednocześnie współpracującymi w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego są: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, służba zdrowia. Ponadto w skład Zespołu wchodzi: kuratorzy, pedagog z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, przedstawiciel organizacji pozarządowych.

Celem pracy Zespołu jest diagnozowanie problemu przemocy domowej, współpraca interdyscyplinarna, wymiana doświadczeń i wypracowanie wspólnych działań oraz profilaktyka. Łączenie kompetencji różnych instytucji nadaje właściwy wymiar procedurze.

TAB. 6 Współpraca służb działających w sferze pomocy rodzinom z problemem przemocy w 2012 roku

L.p.	Instytucje współpracujące i podejmujące działania przeciw przemocy w rodzinie	Działania
	Przedstawiciele Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Komendy Powiatowej Policji, szkół podstawowych, gminnych gimnazjów, przedszkoli Wiejskich Ośrodków Zdrowia Stowarzyszenia „Szansa”, Zespołu Służby Kuratorskiej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej	Cztery spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego – 28 lutego; 22 maja; 25 września; 30 listopada. posiedzenia grup roboczych (64 dla 34 rodzin Omówiono procedurę wypełniania Niebieskich Kart- formularz „A” i „B” w momencie powzięcia informacji o przemoc; Omówiono rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”; przedstawiono działaniach Policji w momencie powzięcia informacji o podejrzeniu występowania przemocy w rodzinie, uzgodniono współpracę placówek oświatowych z Komendą Powiatową Policji; omówiono procedury przeciwdziałania przemocy rodzinnej, szkolnej oraz możliwości pomocowe oferowane przez Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną. Przekazano wzory Niebieskich Kart, ulotkę „STOP PRZEMOCY”, informator n/t działalności Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Oświęcimiu, plakaty i ulotki dot. problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie celem dalszego rozpropagowania.

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy swoimi działaniami obejmuje zarówno osoby poszkodowane jak i sprawców przemocy.

TAB. 7 Liczba ofiar przemocy objętych pomocą GOPS

L.p.	Rok	Liczba ofiar przemocy
1.	2010	41
2.	2011	35
3.	2012	66

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Ofiary przemocy domowej charakteryzuje niskie poczucie własnej wartości, bierność w rozwiązywaniu problemów, duża zależność od ludzi, poczucie winy, izolacja społeczna. Osoby nie uświadamiają sobie mechanizmów przemocy, co powoduje, że pomimo krzywdzenia trwają w toksycznym związku, nie mają siły na zmianę swojej sytuacji, tracą szacunek do siebie, obwiniają się, popadają w depresję.

W celu pomocy ofiarom konieczne są szerokie, interdyscyplinarne działania obejmujące zarówno pomoc doraźną (zabezpieczenie schronienia, żywności) jak i pomoc prawną, psychologiczną, terapeutyczną.

Wskazany jest także udział w grupach wsparcia, gdzie spotykają się osoby dotknięte podobnymi problemami z którymi próbują się zmierzyć pod opieką specjalistów.

W 2012r. w Gminie Oświęcim odbywały się spotkania Grupy Wsparcia dla osób dotkniętych problematyką przemocy w rodzinie. Zajęcia prowadzone były przez psychologa i pedagoga. W 16 spotkaniach wzięło udział 13 kobiet. Spotkania miały na celu nabycie umiejętności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami, wzmocnienie poczucia własnej wartości, dostrzeżenie mocnych stron, naukę rozwiązywania konfliktów, itp.

W pracy z rodziną z problemem przemocy nie można pominąć sprawców przemocy. Osoby te przez większość ludzi postrzegane są jako nieprzystosowane społecznie, naruszające normy moralne, społeczne i prawne. Często spotyka się zjawisko, że osoby stosujące przemoc wobec innych same doświadczały przemocy w dzieciństwie. Dorastanie w atmosferze przemocy, braku bezpieczeństwa, miłości, wzajemnego szacunku i poszanowania nie wpływa obojętnie na zdrowie psychiczne człowieka, sprzyja natomiast kształtowaniu nieprawidłowych cech osobowości.

Sprawców zachowań agresywnych cechuje emocjonalna niedojrzałość, impulsywność, egocentryzm, wyobcowanie, niski poziom wartości, niska samoocena, niskie poczucie bezpieczeństwa, brak empatii i emocjonalnego ciepła, sztywność osobowości i nieumiejętność pójścia na kompromis.

W związku z powyższym w pracy specjalistów z rodziną z problemem przemocy konieczne jest udzielenie szeroko rozumianego poradnictwa i wsparcia także osobom które tą przemoc inicjują.

TAB. 8 Liczba sprawców przemocy objętych pomocą GOPS

L.p.	Rok	Liczba sprawców przemocy
1.	2010	41
2.	2011	21
3.	2012	30

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Na przełomie 2009/2010 roku na terenie Gminy Oświęcim zostały przeprowadzone badania ankietowe dotyczące problematyki przemocy domowej wśród losowo wybranych 145 dorosłych mieszkańców Gminy Oświęcim.

Z uzyskanych danych wynika, że 64% ankietowanych nie było nigdy świadkiem przemocy, 30% potwierdziło występowanie zjawiska przemocy w rodzinie.

Respondenci określili także, że w ich opinii zjawisko przemocy wśród mieszkańców Gminy Oświęcim systematycznie wzrasta (55% ankietowanych). 14% badanych przyznało, że sami byli lub są ofiarami przemocy.

III. Adresaci Programu

Adresatami Programu są mieszkańcy gminy Oświęcim ze szczególnym uwzględnieniem osób dotkniętych problemem przemocy domowej w tym ofiar tej przemocy.

IV. Cele i działania Programu :

Cel 1 Zapewnienie bezpieczeństwa i wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą

L.p.	Zadanie	Działanie	Realizatorzy/ Partnerzy
1.	Zapewnienie schronienia ofiarom pomocy	Nawiązanie współpracy z instytucjami zapewniającymi schronienie ofiarom przemocy Przyznawanie zasiłków celowych i specjalnych celowych. Podjęcie działań w celu utworzenia mieszkania chronionego dla ofiar przemocy	Gminny Ośrodek pomocy Społecznej w Oświęcimiu Zespół Interdyscyplinarny
2.	Zapewnienie wsparcia instytucjonalnego ofiarom przemocy	Praca socjalna Organizacja poradnictwa indywidualnego Doradztwo zawodowe - Pomoc w znalezieniu zatrudnienia ofiarom przemocy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu Zespół Interdyscyplinarny, Pełnomocnik Wójta d/s

			Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu
3.	Łagodzenie następstw zjawiska przemocy domowej	Organizacja grup wsparcia dla osób pokrzywdzonych. Organizacja grup wsparcia specjalistycznych, indywidualnych konsultacji dla sprawców przemocy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu Pełnomocnik Wójta d/s Rozwiązywania Problemów Alkohol. Urząd Gminy Oświęcim Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzys.

Cel 2: Monitoring i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Oświęcim

L.p.	Zadanie	Działanie	Realizatorzy/Partnerzy
1.	Zbieranie i analiza informacji dotyczących występowania przemocy domowej	Sporządzenie statystyki określającej wielkość zjawiska i jej aktualizacja	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu Zespół Interdyscyplinarny Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkohol. Placówki oświatowe gminy Komenda Powiatowa Policji Inne jednostki działające w sferze przeciwdziałania przemocy

Cel 3 : Podniesienie skuteczności działań instytucji udzielających pomocy rodzinom z problemem przemocy domowej

L.p.	Zadanie	Działanie	Realizatorzy/Partnerzy
1.	Zintegrowanie działań instytucji w celu zapobiegania i przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej	Powoływanie grup roboczych do pracy z indywidualnym przypadkiem Szkolenie pracowników jednostek organizacyjnych gminy i zespołu interdyscyplinarnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu Zespół Interdyscyplinarny
2	Stworzenie bazy danych dotyczących możliwości udzielenia pomocy w środowisku lokalnym	Opracowanie informatora (ulotek, plakatów) przedstawiającego możliwości uzyskania pomocy w przypadku zaistnienia przemocy domowej Prowadzenie strony internetowej z informacjami na temat zjawiska i możliwości pomocowych	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Cel 4 Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej dotyczącej zjawiska przemocy w rodzinie

L.p.	Zadanie	Działanie	Realizatorzy/Partnerzy
1.	Edukacja społeczności lokalnej Gminy Oświęcim.	Akcje informacyjne w mediach lokalnych, przy okazji organizowanych imprez gminnych Wykłady , konferencje, seminaria	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Gminna Biblioteka Publiczna Placówki oświatowe Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Urząd Gminy Oświęcim
2.	Edukacja dzieci i młodzieży na temat zjawiska przemocy, radzenia sobie z przejawami przemocy oraz możliwości	Realizowanie w placówkach oświatowych programów w zakresie profilaktyki i przeciw-działania	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Pełnomocnik Wójta/d/s

	pomocowych	przemocy Wykłady, pogadanki dla dzieci i młodzieży o tematyce przemocy	Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Placówki oświatowe Zespół Ekonomiczno - Administracyjny Szkół i Przedszkoli Gminnych Komenda Powiatowa Policji
--	------------	--	---

V. Sposoby realizacji Programu

1. Koordynatorem Programu jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oświęcimiu, do którego zadań należy realizacja, monitorowanie i ewaluacja Programu oraz prowadzenie sprawozdawczości dotyczącej realizacji Programu

2. Koordynator zdaje Radzie Gminy Oświęcim sprawozdanie z realizacji nałożonego zadania do 30 kwietnia każdego roku za rok poprzedni.

VI. Finansowanie Programu

Środki na realizację programu będą rokrocznie zabezpieczane w budżecie Gminy Oświęcim w ramach jej możliwości finansowych.

VII. Sposoby ewaluacji Programu

Weryfikacja Programu będzie prowadzona corocznie do dnia 30 kwietnia za rok poprzedni według m.in. niżej wymienionych wskaźników :

- a/ ilość rodzin objętych pomocą, w tym dzieci
- b/ liczba osób przeszkolonych w zakresie pomocy ofiarom przemocy
- c/ ilość działań profilaktycznych w placówkach oświatowych
- d/liczba spotkań zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych
- e/ilość uczestników grup wsparcia

Przewodniczący Rady Gminy

Piotr Śreniawski